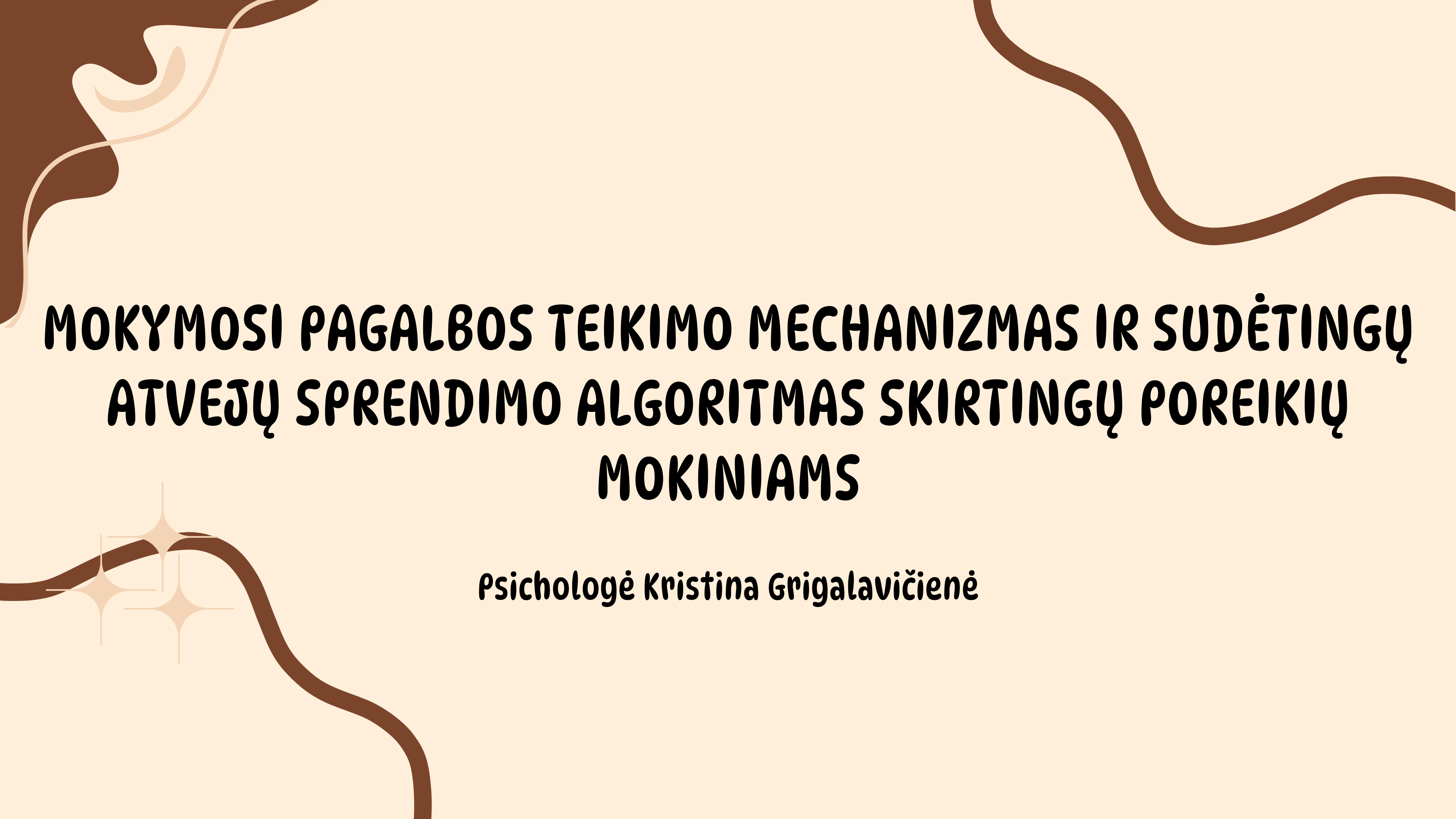

MOKYMOSI PAGALBOS TEIKIMO MECHANIZMAS IR SUDĖTINGŲ ATVEJŲ SPRENDIMO ALGORITMAS SKIRTINGŲ POREIKIŲ MOKINIAMS

Psichologė Kristina Grigalavičienė

**ALGORITMINIS MĄSTYMAS – TAI GEBĖJIMAS MĄSTYTI
STRUKTŪRUOTAI: ANALIZUOTI PROBLEMAS, SUSKAIDYTI JAS
Į DALIS, IEŠKOTI DĖSNINGUMŲ IR KURTI SPRENDIMŲ
ŽINGSNIUS.**

**ALGORITMAS - UNIVERSALUS ĮRANKIS, PADEDANTIS VEIKTI
AIŠKIAI, NUOSEKLIAI IR KRYPTINGAI.**

Sudėtingi atvejai – tarptautinė praktika

1. JAV / Kanada – MTSS modelis (Multi-Tiered System of Supports)

3 pakopų algoritmas pagal sunkumo lygį:

I – visiems mokiniams (prevencija)

II – tikslinei grupei (trumpalaikė pagalba)

III – individuali, ilgalaikė, su išorine pagalba

2. Suomija – „Pagalbos laiptai“ (Oppimisen tuen portaat)

Laipsniškas įtraukimas:

Bendra parama → sustiprinta pagalba → specializuota pagalba

Tėvų įtraukimas nuo pirmo žingsnio

Periodinė peržiūra kas 3–6 mėn.

3. Švedija – Trygghetsteam algoritmas (saugumo komanda)

Skubus reagavimas į emocijas / elgesio krizes

Komandinė analizė + individualus planas

Į procesą įtraukiami ir tėvai, ir mokinys

Ką galime taikyti Lietuvoje?

Bendri principai, kuriuos verta taikyti:

Ką daro užsienyje ir Ką galime daryti mes

Aiškūs algoritmai žingsniai-kurti veiksmų sekas kiekvienai situacijai.

Komandiniai sprendimai - nepalikti vieno mokytojo.

Tėvų ir mokinio įtraukimas - ne informuoti, o įtraukti į planavimą.

Reguliarūs peržiūrėjimai - vertinti, ar pagalba veiksminga.

**Duomenimis grįsti sprendimai - fiksuoti ir analizuoti, o ne
spėlioti.**

KODĖL BUVO SUKURTAS ŠIS ALGORITMAS?

TIKSLAS:

**UŽTIKRINTI, KAD KIEKVIENAS MOKINYS – NEPRIKLAUSOMAI
NUO SAVO UGDYMOŠI POREIKIŲ – GAUTŲ KRYPTINGĄ,
KOORDINUOTĄ IR SAVALAIKĘ PAGALBĄ.**

Kas yra skaitmeninė demencija?

Tai sąvoka, apibūdinanti smegenų veiklos lėtėjimą ir silpnėjimą, primenančius senatvinę demenciją, tik jaunesniame amžiuje.

Pagrindiniai požymiai paaugliams:

Sutrikusi atmintis – sunku prisiminti informaciją be telefono, neįsimenami paprasti faktai.

Sutrumpėjęs dėmesio laikas – sunku išlaikyti dėmesį ilgiau nei kelias minutes.

Paviršutiniškas mąstymas – dominuoja greitos informacijos vartojimas, mažėja gebėjimas analizuoti.

Miego sutrikimai – dėl ekranų poveikio prieš miegą.

Emocinis labilumas – greiti nuotaikų svyravimai, nerimas, dirglumas.

Silpnėjantys socialiniai įgūdžiai – vengimas gyvo bendravimo.

Kodėl šiandieniniams mokiniams sunku išbūti 45 min. pamokoje?

1. Skaitmeninis poveikis dėmesiui

- Nuolatinis buvimas prie ekranų trumpina dėmesio trukmę.**
- Prateję prie greito, intensyvaus turinio – pamoka atrodo „per lėta“.**

2. Priklausomybė nuo telefono

- Be nuolatinių pranešimų jaučiamas nerimas ar nuobodulys.**
- Nervų sistema pripratusi prie nuolatinio stimuliavimo.**

3. Miego trūkumas ir pervargimas

- Vaikai dažnai miega nepakankamai.**
- Sutrinka savikontrolė, padidėja neramumas, sunku susikaupti.**

4. Pasikeitęs gyvenimo tempas

- Mažiau rutinos, daugiau chaoso – mokiniams sunku išbūti ramiai.**
- Prasti savireguliacijos įgūdžiai.**

**Šiandien mokiniai ne mažiau gabūs nei anksčiau – bet jų dėmesio sistema veikia kitaip.
Ne jie „negali išbūti“ – jiems reikia padėti išmokti būti, susikaupti ir jaustis saugiai.
Tam reikia tiek ugdymo formų kaitos, tiek emocinių įgūdžių ugdymo.
Nesugebėjimas išbūti 45 min. gali būti pagalbos signalas
Tai ne „netinkamas elgesys“, o simptomas – dėl dėmesio, emocijų ar nerimo sunkumų.
Mokykla turi turėti algoritmą, kaip reaguoti į tokius pasikartojančius signalus.
Kai turime algoritmą – reaguojame ne impulsyviai, o profesionaliai.
Kai suprantame dėmesio sunkumų kilmę – keičiame požiūrį iš „nepaklusnumas“ į „reikia pagalbos“.**

MOKYTOJO REAKCIJA Į NETINKAMĄ ELGESĮ (IŠPLĖSTINIS ALGORITMAS)

3 LYGIAI:

STEBĖJIMAS IR REFLEKSIJA – MOKYTOJAS FIKSUOJA ELGESĮ, ANALIZUOJA APLINKYBES.

TRUMPALAIKĖS PRIEMONĖS – DĖMESIO NUKREIPIMAS, NUSIRAMINIMO METODAI.

SPECIALISTŲ ĮTRAUKIMAS – JEI ELGESYS KARTOJASI AR BLOGĖJA.

SVARBU:

VAIKO ĮTRAUKIMAS Į PROCESĄ.

TĖVŲ INFORMAVIMAS IR BENDRADARBIAVIMAS.

NUSIRAMINIMO KAMBARYS – PAGALBA EMOCINĖS KRIZĖS METU

KAS TAI?

**TAI SAUGI IR RAMI ERDVĖ, KUR MOKINYS GALI LAIKINAI
ATSITRAUKTI NUO UGDYMO PROCESO, ATKURTI EMOCINĘ
PUSIAUSVYRĄ IR SUGRĮŽTI Į MOKYMĄSI.**

PAGRINDINIAI PRINCIPAI:

**BUDINTIS SPECIALISTAS (PAGAL GRAFIKĄ): PSICHOLOGAS,
SOCIALINIS PEDAGOGAS, SPEC. PEDAGOGAS AR ADMINISTRACIJOS
ATSTOVAS.**

**GREITA REAKCIJA: MOKYTOJAS, PASTEBĖJĘS STIPRIĄ EMOCINĘ
REAKCIJĄ AR KRIZĘ, SUSISIEKIA SU SPECIALISTU.**

**DOKUMENTAVIMAS: FIKSUOJAMA DATA, PRIEŽASTIS, PRALEISTAS
LAIKAS (ŽURNALĖ).**

Mokinio ir tėvų vaidmuo:

Mokinys dalyvauja refleksijoje, pasirenka tinkamus nusiramavimo būdus.

Tėvai informuojami apie pasikartojančias situacijas, kviečiami į susitikimus (jei būtina).

Tikslas:

NE BAUSTI, O PADĖTI MOKINIUI SUREGULIUOTI EMOCIJAS IR GRĮŽTI Į KLASĘ PASIRUOŠUS MOKYTI.

Išlaikyti ugdymo tęstinumą net krizės akivaizdoje.

Svarbu:

Mokiniai ir tėvai iš anksto supažindinami su erdvės paskirtimi.

Erdvėje gali būti tik ribotas skaičius mokinių vienu metu – dėl saugumo.

Jei mokinys nesusireguliuoja – sprendžiama dėl tolimesnės pagalbos ir plano peržiūros.

Kā būtina uztikrinti, kad algoritmas mokykloje veiktu?

1. AIŠKUS ALGORITMAS – SUPRANTAMAS VISIEMS

Paprasta ir konkrēti struktūra (kas, kā, kada daro).

Prieinama forma (plakatai, atmintinēs, skaitmeninis variants).

Paiškinimai naujiem darbuotojams, specialistams, tēvams.

2. Sutarta atsakomybē

Kiekvienas žino savo vaidmeni: mokytojas, VGK, specialistas, tēvai, mokiniys.

Atsakomybēs nekonkuruoja, o papildo viena kita.

**3. VEIKSMINGAS BENDRADARBIAVIMAS
KOMANDINIS DARBAS TARP MOKYTOJŲ IR PAGALBOS SPECIALISTŲ.**

NUOSEKLUS RYŠYS SU TĖVAIS.

PASITIKĖJIMU GRĮSTA KOMUNIKACIJA.

**4. DOKUMENTAVIMAS IR GRĮŽTAMASIS RYŠYS
VISI ŽINGSNIAI FIKSUOJAMI: STEBĖJIMAI, SUSITIKIMAI, PLANO
KOREKCIJOS.**

VERTINAMAS EFEKTYVUMAS – KAS VEIKIA, O KAS NE.

5. Regularūs peržiūrėjimai ir atnaujinimai

Kartą per pusmetį (ar dažniau) analizuojama: ar algoritmas veikia?

Reaguojama į realias situacijas – algoritmas yra gyvas.

6. Vadovybės palaikymas

Mokyklos administracija remia taikymą, numato laiką komandiniam darbui.

Skiria atsakingą asmenį (-is) algoritmo koordinavimui.

7. Mokymai ir refleksija

Visi darbuotojai dalyvauja algoritmo taikymo aptarimuose.

Dalijamasi sėkmėmis ir iššūkiais, ieškoma tobulinimo galimybių.

Veikiantis algoritmas – tai ne dokumentas stalčiuje, o kasdien taikomas procesas, kuris remiasi pasitikėjimu, aiškumu ir bendradarbiavimu.